

Організація та проведення ділової гри — дуже тривалий і трудомісткий процес. Він полягає у створенні ігрової імітаційної моделі, визначенні мети, предмета гри та етапів її проведення, створенні сценарію, графічної моделі взаємодії учасників, визначенні правил гри та системи оцінювання учасників. Організатори гри можуть витратити багато часу на втілення її у навчальний процес, але варто байдуже поставитись до основних її виконавців, не врахувати їх індивідуальні особливості, погляди на свою майбутню професійну діяльність, взаємостосунки студентів у групі і гра перестає бути грою.

Успіх занять залежить від правильного вибору потрібної форми гри з відповідної тематики, що вивчається, правильного відбору завдань, від чіткого добору завдань, розподілу обов'язків між слухачами з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей. Вміння подати інформацію до аудиторії викладачем шляхом застосування гри у ролях, коли студент зможе пережити ситуацію, обіграти, виконати завдання та прийняти відповідні рішення, згідно поставленої задачі, а також зорієнтуватися в силу розвитку і протікання всієї гри є запорука таланту та досвіду викладацької майстерності.

Отже, ділова та рольова гра інтенсифікує й активізує навчання, а також спонукає викладача оволодівати інноваційними технологіями.

*Хорєв І. О., канд. пед. наук, доц.
кафедри педагогіки та психології*

САМООСВІТА ЯК ВИЩА ФОРМА САМООРГАНІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТЬОГО ЕКОНОМІСТА

Щоб постійно підтримувати свою професійну майстерність на рівні сучасних вимог, кожен фахівець має свідомо відноситися до свого життя та професійної діяльності, уміти її планувати, будувати чітку стратегію свого професійного зростання. Отже, у навчально-виховному процесі вищого економічного закладу освіти необхідно реалізувати особистісно-розвиваючі підходи, орієнтувати їх на прояви відповідних самопроцесів, серед яких особливе місце має належати процесу самоорганізації особистості майбутніх економістів. Цей процес не може проходити успішно, якщо

не висувається завдання оволодіти системою умінь і навичок самовиховання, самоосвіти й самоорганізації.

Під останньою ми розуміємо, насамперед, здатність фахівця усвідомлено та цілеспрямовано використовувати і удосконалювати значущі складові структури своєї особистості в діяльності, спрямованій на вирішення навчальних, професійних і особистісних завдань.

Комплекс умінь професійної самоорганізації майбутніх економістів, як показало дослідження, що проводиться на кафедрі педагогіки та психології нашого університету, складається з проєктувальних (уміння планувати свою діяльність, орієнтуватися в часі, прогнозувати наслідки своїх рішень, формувати стратегії свого розвитку і самовдосконалення), виконавсько-творчих (здатність самостійно і творчо приймати рішення, брати на себе відповідальність, конструктивно вести ділове спілкування, оволодівати знаннями, поглиблювати їх), контрольно-оцінних (уміння адекватно оцінювати результати своєї діяльності, контролювати свою діяльність) умінь, а також умінь професійної саморегуляції. Остання забезпечує підтримку, мобілізацію психічної активності, котра постає суб'єктивною умовою здійснення особистістю реальної діяльності, зумовлює способи включення особистості у діяльність, її ставлення до діяльності, забезпечує психологічну єдність діяльності, співвідносить індивідуальні можливості та стани з вимогами діяльності, об'єднує різні модальності та рівні.

Для того, щоб забезпечити розвиток у студентів умінь професійної самоорганізації у процесі навчання, на кафедрі педагогіки та психології розробляється спецкурс «Формування умінь професійної самоорганізації майбутніх економістів», вивчення якого, зокрема, передбачає співвідношення часу самостійної роботи студентів і часу занять під керівництвом викладача як 3 до 1. Адже, не секрет, що дехто з викладачів досить часто підміняє студента, виконує ту роботу, яку той і сам може виконати. Привчившись отримувати готову інформацію, студенти стають пізнавальне пасивними, не докладають необхідних зусиль для того, щоб вийти за межі «програмного» знання.

Саме тому ми і вважаємо за доцільне рішучіше переходити від системи «викладач навчає» до системи «студент навчається». До речі, за такої методології підготовки фахівців, змінюються їхня мотивація, способи мислення та інші значущі складові структури особистості. Студенти готуються діяти самостійно, а це у свою чергу також сприяє формуванню умінь їхньої самоорганізації.

У цій нашій роботі ми виходимо з того, що потенційні можливості студентів можуть найбільш повно проявитися та реалізуватися лише при загальній раціональній самоорганізації та ефективному самоуправлінні навчальною діяльністю. При цьому ми враховуємо, що розвиток раціональної системи самоорганізації навчальної та подальшої професійної діяльності майбутніх економістів відбувається в процесі всієї їхньої діяльності та життя і в той же час є важливим фактором успішності цієї діяльності.

*Чужикова В. Г., доц.
кафедри педагогіки і психології*

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПРАВА»

Осмислюючи сучасну продуктивну модель навчання відомі вітчизняні і зарубіжні вчені дедалі більші переконуються у необхідності докорінних змін щодо визначення характеру індивідуального підходу до навчання, який має ґрунтуватися на сучасних принципах пізнавальної психології, найважливішим серед яких є навчання через самостійне відкриття, осмислення отриманих знань, мотивування щодо входженню в дидактичний процес та адекватна оцінка власних досягнень. У агрегованому вигляді ця схема зводиться до наступного: навчитися тому, як учитися і мислити, ознайомитись із новими інтерактивними методиками, які можна застосовувати при вивченні кожної теми, а також визначити шляхи того, як стати «самостійним менеджером власного майбутнього».

На початку 90-х років ХХ ст. Барбара Прешінг, яка очолювала Компанію креативного навчання, запровадила модель визначення його стилю, яка свого часу була запропонована професорами Кен і Р. Данні при організації навчання у магістерській студії Оклендського університету. Стиль роботи, на їх думку, можна сформулювати як спосіб, який люди зазвичай засвоюють задля відтворення нової та складної інформації, мислять і зосереджуються, ефективно розв'язують завдання.

З часом науковцями з різних країн світу були розроблені відповідні типи компетентності та обґрунтовано їх застосування для особистісного та професійного зростання, що можна застосувати при формуванні завдань для самостійної навчальної діяльності у